

Uunga siunnersuut: Inuussutissat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xxx 2019-imeersoq

pillugu

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Henrik Fleischer, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Jens Danielsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Steen Lyng, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Múte Bourup Egede, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen, Partii Naleraq

Ulloq 30. september 2019-imi siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Kalaallit Nunaanni inuussutissanik passussinerni immikkoortuni tamani paasiuminartumik, piffissamut naleqquttumik atuisunullu atoruminartumik inatsiseqarnissaq inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinermi siunertaavoq.

Tamatuma saniatigut inuussutissanut tunngatillugu inuit peqqissusiannik qaffasissumik illersuinissap atuisullu soqutigisaannik illersuinissap qulakkeerneqarnissaat siunnersuuteqarnermi siunertarineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Uumasunut Nakorsaqaarnermut Inuussutissalerinermullu Oqartussat sukumiisumik nakkutilliisinnanissamut sakkussanik nutaanik atugassinneqarnissaat siunnersuuteqarnermi aamma siunertarineqarpoq. Sakkussat taakku ilaatigut ilagaat:

- Suliffeqarfiit inuussutissaleriffiusut nammineq nakkutilliinerannik atuutsitsilernerami aammalu nakkutilliinermut oqartussat nakkutilliineranni ajutooratarsinnaanermik misissueqqissaanermik aqqissuussaasumik atuneq,
- Suminggaanneernerannik piumasaqarsinnaanermik piumasaqaat,

- Inuussutissat pillugit inatsimmi piumasaqaatinik suliffeqarfiup eqquutsitsinissaanut tunngatillugu akisussaaffiup agguataarneqarneranik erseqqissaaneq,
- Suliffeqarfinnik inuussutissaleriffinnik tamanik nalunaarsuineq
- Annikitsumik tunisassiorneq aammalu najukkani tunisassiarineqarsimasunik tuniniaaneq pillugit immikkut maleruagassat, aamma
- Allaffissornikkut akiliisitsisinnaanermut aammalu eqqartuussiviit avaqqullugit arsaarinnissinnaanermut periarfissaq.

Tusarniaanermut akissutit

Tusarniaanermut akissutit inatsisissatut siunnersuummik tunniussinermut ilutigitillugu Inatsisartut Allattoqarfiannut nassiunneqarput, tamannalu Inatsisartut Siulittaasoqarfiata ilusiliinissamut piumasaqaataanut naapertuuppoq.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Inatsisissatut siunnersuummi § 1, imm. 4-mi allassimavoq inuussutissanik eqquusuineq annissuinerlu inatsimmut ilaangitsut, *”tassunga ilanngullugit aalisakkanik aamma aalisakkanit tunisassianik niueqatigiinneq”*. Taamaattorli *”aalisakkanik aamma aalisakkanit tunisassianik niueqatigiinneq”*-mik oqarneq qanoq paasineqassanersoq inatsimmi oqaasertatigut nassuiaatitigullu paasinarsisinneqanngilaq. Tamanna tunngavigalugu tamanna siunnersuummik aappassaaneerinninnermut atatillugu akissuteqaamminni itisileqqullugu Naalakkersuisut ataatsimiititaliamit kaammattorneqarput.

”Atortut inuussutissanut attuuttussat” suunerannik nassuiaanermut atatillugu, takuuk § 3, imm. 1, nr. 28, allassimanngilaq atortussat aalajangersimasumik siunertaqarlutik atugassat aammalu atortussat inuussutissanik suliaqarnermi atugassat imaluunniit atortussat nalinginnaasumik atugassiat Naalakkersuisunit immikkoortisimaneqarnerisut. Taamatut erseqqissaanissaq niueruteqartut sorliit nalunaarsorneqartussaataitanermut ilaatinneqarnerannut tunngatillugu pingaaruteqassaaq, tak. siunnersuummi § 24.

Suliffeqarfiit inuussutissaleriffiusut aalajangersimasut oqartussanit akuerineqaqqaarnatik ingerlataminnik aallartitsisinnaanngitsut pillugit malittarisassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaasut inatsisissatut siunnersuummi § 25, imm. 1-imi allassimavoq. § 25, imm. 2-mi allassimavoq *”Naalakkersuisut suliffeqarfiit inuussutissaleriffiusut akuerineqarnissaat pillugu malittarisassanik aalajangersaassapput, tamatumunnga ilanngullugit suliffeqarfiup inuussutissalerisup akuersissummik nalunaarfigineqarnissaa pillugu piumasaqaatit, aamma akuersissummut atugassarititaasunik ilanngussinissamut periarfissaq pillugu...”* Immikkoortumut nassuiaatini allassimavoq *”Aalajangersagaq suliffeqarfinnik inuussutissaleriffiusunik akuersineq pillugu malittarisassanik aalajangersaanissamut Naalakkersuisunut piginnaatitsivoq, tassunga ilanngullugu suliffeqarfimmik akuersinermut atasut piumasaqaatit. Aalajangersagaq taanna tunngavigalugu suliffeqarfinnut*

aalajangersimasunut taamaallaat atuuttunik piumasqaatit nalinginnaasut ilaatinneqarsinnaapput kiisalu suliffeqarfinnut immikkoortunut taamaallaat atuuttunik piumasqaatinik aalajangersaasoqarluni.” Suliffeqarfinnut aalajangersimasunut atugassiissutitut aalajangersarneqartut nalinginnaasumik maleruagassanik, nalunaarutitut ilusilerlugit aalajangersarneqartunik, tunngaveqartinneqarnissaat ataatsimiititaliamit tunngavissaatinneqarpoq. Nalunaarutikkut nalinginnaasumik maleruagassanik aalajangersaasoqarsimatinnagu suliffeqarfimmuut aalajangersimasumut atugassiissutinik aalajangersaanermut aalajangersagaq atornerpat, tamanna taamungaannaq assigiissagaangitsumillu suliamik ingerlatsisoqarneranik nassataqarsinnaavoq.

Pingaarnertut tunisassiortut, suliffeqarfiit inuussutissaleriffiusut aammalu suliffeqarfiit inuussutissanut attuuttussanik sanaartortut nakkutilliinerni misissuinernilu aningaasartuutinik akiliuteqarnissaat pillugu malittarisassanik Naalackersuisut aalajangersaasinnaanerat siunnersuummi § 35-ikkut tunngavissinneqarpoq. Taamaalillunilu eqqussuisut niueruteqartullu aalajangersakkami taaneqanngillat. Naak taakku inatsisit naapertorlugu pisussaaffeqartinneqartut. Aalajangersakkami assigiinngisitaartitsineq siunertaanersoq taamaanginnorsorluunniit nassuiaatini nassuiaatigineqanngilaq.

Aalajangiisussaasut oqartussaasut qaqugukkulluunniit, pissusissamisoortumik kinaassutsimut uppersaammik takutitsinikkut eqqartuussivimmiillu aalajangiinertaqanngitsumik illunut tamanut ammasunut pigineqartunullu isersinnaanerit § 44-ikkut tunngavissinneqarpoq. Taamaattorli ”illut tamanut ammasut” qanoq paasineqassanersoq inatsimmi oqaasertatigut nassuiaatitigulluunniit tikkuussiffigineqanngilaq. Illut taakku assersuutigalugu namminersortunit pigineqarpat tamanit iserfigineqarsinnaasut imaluunniit taamaallaat tassaappat illut pisortanit pigineqartut? Aalajangersakkat ataasiakkaat kiffaangissuseqarnerannik innarliinissamut piginnaatitsisut sakkortusisamik tunngavissinneqarsimanissaat piumasqaataammat aalajangersakkamut tassunga atatillugu erseqqissaatiginissaa ataatsimiititaliamit tunngavissaqartinneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut akuusunut mikinerusunut pisussaaffiliisoq oqaatigissallugu ataatsimiititaliap tunngavissaqartippaa. Inatsisissatut siunnersuutikkut peqqussutigineqartut paasiniarnerat akuusunut mikinerusunut unammillernarnerusinnaavoq. Taamaattumillu immersugassat paasiuminartut sakkussallu atorluarneqarsinnaasut taakkununga sammititat sularineqarnissaat pingaaruteqartutut ataatsimiititaliamit isigineqarpoq. Akuersissutinik pisariaqaartunik pissarsiniarnissamut kiisalu piumasqaatinik inatsimmi aalajangersarneqartunik eqquutsinissamut inuussutissanik tunisassiortut ataasiakkaat akisussaasuunerat ataatsimiititaliamit isumaqatiginneqanngilaq, tassuunakkulli taakkununga ingerlatsinikkut ilitsersuisussaaneermik aqutsisoqarfiup pisussaaffeqarnera suli atuuttoq erseqqissaatigissallugu ataatsimiititaliaq tunngavissaqarsoraq.

Inatsisitigut pisussaaffiulersut nutaat inuussutissarsiuteqartut allaffissornerinut annertusaataaneri sapinngisamik annikinnerpaaffissaaniitinneqarnissaat kiisalu pisariaqanngitsumik allaffissornermik pilersitsinnginnissaat qulakkeeqqullugu siuliani allassimasut tunngavigalugit ataatsimiititaliamit Naalakkersuisut kaammattorneqarput.

Kiisalu siunnersuutip malitsigisaanik suliffeqarfiit inuussutissalerisut nakkutilliiartorfineqarnerannik nukittorsaanissaq aamma pilersaarutigineqarnerisq akissuteqaamminni isummerfigeqqullugu Naalakkersuisut ataatsimiititaliamit aamma kaammattuutigineqarpoq, taamaassimappallu nakkutilliisut ilinniarsimasut amerlineqarnissaat siunertaralugu Naalakkersuisut qanoq eqqarsaatersuuteqarnerisut.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuummik akuersissutiginneq aningaasatigut kinguneqassanngitsoq siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allassimavoq. Ataatsimiititaliap siunnersuummik paasinninnera malillugu inuussutissanik nakkutilliinerup annertusineranik siunnersuut aamma nassataqassaaq, tamannalu aningaasartuutit amerleriarnannik qularnanngitsumik aamma nassataqassaaq. Taamaassimappat aningaasartuutaanerusut taakku inuussutissanik pineqartunik pisisumit matussuserniarneqarnissaat ataatsimiititaliamit aamma naatsorsuutigineqarpoq.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Siuliani allassimasunik oqaaseqaateqarluni ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inuussutissat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassasoq inassutigaa.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Henrik Fleischer
Siulittaasoq

Aqqaluaq B. Egede
Siulittaasup tullia

Jens Danielsen

Steen Lyngø

Múte Bourup Egede

Hans Enoksen